

Dosarul nr.3ra-115/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul central (judecătorul: E. Galușceac)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecătorii: M. Guzun, V. Buhnaci, L. Pruteanu)

ÎNCHEIERE

6 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Nina Vascan
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Iurie Ghervas
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului
administrativ,

împotriva deciziei din 6 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care a
fost admis parțial apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,
c o n s t a t ă :

La 20 martie 2018, Iurie Ghervas a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului
administrativ.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, activează în organele
procuraturii din anul 1982. Începând cu 12 octombrie 2005, fiind în funcție de
procuror-șef al procuraturii specializate Procuratura de Transport, la atingerea
vârstei de 50 ani, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în proporție de
80% față de salariul funcției deținute, pe care o primea regulat, cu respectarea
dreptului dobândit de recalculare a pensiei, la fiecare majorare ordinară a salariului
lunar al procurorului în exercițiu și a durat până în anul 2011. Începând cu
1 octombrie 2010 în calculul cuantumului pensiei a fost inclus și sporul pentru
păstrarea secretului de stat prevăzut la alin.(11) art.29 din Legea nr.355 din
23 decembrie 2003.

A susținut că, începând cu 1 iulie 2011, contrar principiilor generale de drept,
de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în baza Legii privind modificarea și
completarea unor acte legislative nr. 56 din 9 iunie 2011, a fost lipsit de dreptul
dobândit în mod legal de recalculare a pensiei, fiindu-i aplicat mecanismul general
de indexare a pensiei la 1 aprilie a fiecărui an.

Reclamantul a menționat că, la 9 februarie 2018, a adresat cerere prealabilă
Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat recalcularea pensiei,
având în vedere majorarea salariului procurorului, în temeiul Legii nr. 37 din
7 martie 2013 „Privind modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie
2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar”; Legii nr. 3 din 25

ianuarie 2016 „Cu privire la Procuratură”; art. XXIX din Legea nr. 152 din 1 iulie 2017 „Privind modificarea și completarea unor acte legislative”. Însă, prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale din 26 februarie 2018, cu nr. G - 326/18, i s-a refuzat în admiterea cerințelor.

Consideră reclamantul că refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale este neîntemeiat, deoarece cuantumul pensiei i-a fost calculat și ulterior recalculat în mărime de 80% din salariul mediu lunar potrivit funcției deținute, cu recalcularea acesteia la fiecare majorare a salariului mediu lunar a procurorului în funcție (1 ianuarie 2006 și 1 ianuarie 2008). Conform prevederilor art. I alin. 2 din Legea nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.355 din 23 decembrie 2003 „Cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar”, salariul procurorului, cu vechimea în muncă de la 15 la 20 de ani, a fost majorat cu 35%, începând cu 1 aprilie 2013.

A susținut că conform art. XXIX din Legea nr. 152 din 1 iulie 2016 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, începând cu 1 august 2016, salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul judecătorului, conform Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 „Privind salarizarea judecătorilor și procurorilor” și Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 „Cu privire la Procuratură”, luând în considerație nivelul procuraturii în care procurorul își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de procuror.

Reclamantul a specificat că, în conformitate cu alin. (3), lit. b) al art. 51 din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 „Privind salarizarea judecătorilor și procurorilor”, procurorului care are o vechime în muncă, în funcția de procuror de peste 16 ani, i se stabilește salariul de funcție în cuantum de 4,5 salarii medii pe economie, reieșind din cuantumul salariului mediu pe economie realizat în anul 2015, care constituie 4 610,90 de lei. Mărimea salariului lunar al procurorului din Procuratura Generală și procuratura specializată, care are o vechime de peste 16 ani, se prezintă în felul următor: $4,5 \times 4\ 610,90$ de lei = 20 749,05 de lei.

Potrivit lit. b) art. 5² din aceeași lege pentru exercitarea funcției de conducere, procurorul beneficiază de următorul spor calculat în raport procentual față de salariul său de funcție în cuantum de: 15% - pentru exercitarea funcției de adjunct al Procurorului General sau de procuror-șef al procuraturii specializate, care va fi egal cu $20\ 749,05$ de lei $\times 15\% = 3\ 112,35$ de lei.

Astfel, mărimea salariului procurorului-șef al procuraturii specializate constituie: $20\ 749,05$ lei + $3\ 112,35$ lei = 23861,40 lei.

În susținerea temeiniciei cererii de chemare în judecată Iurie Ghervas a invocat prevederile Legii nr. 118 din 14 martie 2003 „Cu privire la Procuratură” (ajustată la Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 „Cu privire la statutul judecătorului”), Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008 „Cu privire la Procuratură”, în calitate de procuror, el a obținut dreptul la toate înlesnirile, garanțiile, recompensele și suplimentele prevăzute pentru judecători, de care a beneficiat până la sfârșitul anului 2012. Conform art. 34 alin. (6) din Legea cu privire la Procuratură nr. 118 din 14 martie 2003, procurorii pensionați beneficiau de recalcularea pensiei, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, începând cu luna următoare celei în care s-a majorat salariul, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii.

Mai mult, Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 „Cu privire la Procuratură”, ca și cele anterioare (din 1992 și 2003), asigură reglementarea garanțiilor sociale, una din ele fiind acordarea pensiei procurorului ca entitate de demnitate publică, la o anumită vârstă - 50 ani, cu respectarea obligatorie a principiului de recalculare a pensiei la fiecare creștere ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție.

Stipulările în cauză au fost adoptate de Parlamentul Republicii Moldova în strictă concordanță cu Liniile directoare privind rolul Procurorilor, adoptate la Congresul III al ONU, pentru prevenirea criminalității, din 27.08 07.09.1990 și Recomandările Rec (2000) 19, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 06 10.2000, care impun statelor membre (Republica Moldova din 1995) obligația de remunerare adecvată a procurorilor, stabilirea vârstei de pensionare și pensiei acestora prin lege ori sub forma unor reguli sau regulamente publicate.

În esență, Legea nr. 294 din 25.12 2008 „Cu privire la Procuratură” a fost adoptată în consens cu rigorile internaționale și cele europene. De asemenea, sunt relevante constatările expuse în Hotărârea Curții Constituționale a RM nr. 4 din 27.01.2000 „Privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii, funcționarilor publici”, Hotărârea nr. 9 din 30.03.2004 „Pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. 1, pct. 22 și art. II - V din Legea nr. 358 din 31.07.2003 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și Hotărârea nr. 27 din 20.12.2011 „Privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați”, a declarat neconstituționale art. II și pct. 7, 9 ale art. III din Legea nr. 56 din 09.06.2011 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”.

În consecință, dreptul reclamantului la pensie cu aplicarea principiului recalculării ei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică. În susținerea chestiunii abordate, s-a precizat că, Curtea Constituțională, prin Hotărârea din 2004, a constatat că „Dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție, conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic a dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

De remarcat în context că, art. 6 din Codul civil al RM stipulează expres că legea civilă nu are efect retroactiv. Tratând din perspectiva termenului de la care urmează a fi efectuate recalculările vizate din noțiunile principale ale dispoziției art. 47 alin. (2) din Constituție, cetățenii au dreptul de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998.

Potrivit art. 10 alin. (3) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, dreptul la pensie este imprescriptibil. Art.35 alin.(1) și (2) din aceeași lege prevede că, pensia stabilită și neîncasată la timp se plătește retroactiv din data suspendării, iar pensia stabilită și neplătită la timp din vina organului de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia se achită fără nici un fel de limite în termen.

Prin prisma celor invocate se deduce dreptul reclamantului la achitarea și recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă, conform prevederilor Legii nr. 37 din 07.03.2013 „Pentru modificarea și completarea Legii nr.355 din 23 decembrie 2003, art. XXIX din Legea nr.152 din 01.07.2016, pe întreaga perioadă solicitată.

A solicitat reclamantul Iurie Ghervas, recunoașterea ca fiind ilegal răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. G-326/18 din 26 februarie 2018, de a obliga Casa Națională de Asigurări Sociale la recalcularea și achitarea pensiei pentru vechimea în muncă, conform prevederilor Legii nr. 37 din 7 martie 2013 „Pentru modificarea și completarea Legii nr.355 din 23 decembrie 2003 „Cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar”, potrivit căroră, salariul procurorului, cu vechimea în muncă de peste 20 de ani, a fost majorat cu 35%, începând cu 1 aprilie 2013 până la 31 iulie 2016, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i restituie și să-i achite pensia pentru vechimea în muncă, în temeiul art. XXIX din Legea nr.152 din 1 iulie 2016, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului șef al procuraturii specializate în exercițiu, care are o vechime în muncă de peste 16 ani, cu recalcularea acesteia, începând cu 1 august 2016, în mărime de 80 % din suma de 23 861,35 de lei, care constituie suma de 19 088,8 de lei plus sporul pentru păstrarea secretului de stat prevăzut la alin.(11) art.29 din Legea nr.355 din 23 decembrie 2003, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să efectueze recalcularea pensiei, de la 1 aprilie 2017, având în vedere majorarea salariului de la 1 aprilie 2017, ținând-se cont de modificările ulterioare ale legislației în cazul majorării generale a salariului procurorului în funcție plus sporul pentru secret.

Prin hotărârea din 18 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, acțiunea s-a admis integral. S-a recunoscut ca fiind neîntemeiat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.G-326/18 din 26 februarie 2018. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite lui Iurie Ghervas pensia pentru vechime în muncă, conform prevederilor Legii nr.37 din 7 martie 2013 „Pentru modificarea și completarea Legii nr.355 din 23 decembrie 2005 „Cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar”, potrivit căroră salariul procurorului, cu vechimea în muncă de peste 20 de ani, a fost majorat cu 35%, începând cu 1 aprilie 2013 până la 31 iulie 2016. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i achite lui Iurie Ghervas pensia pentru vechimea în muncă, în temeiul art. XXIX din Legea nr.152 din 01 iulie 2016, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului șef al procuraturii specializate în exercițiu, care are o vechime în muncă de peste 16 ani, cu recalcularea acesteia, începând cu 1 august 2016, în mărime de 80% din suma de 23 861,35 de lei, care constituie suma de 19 088,80 de lei plus sporul pentru păstrarea secretului de stat prevăzut de art. 29 alin.(11) al Legii nr.355 din 23 decembrie 2005 „Cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar”. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze lui Iurie Ghervas pensia, de la 1 aprilie 2017, având în vedere majorarea salariului de la 1 aprilie 2017, ținând-se ulterior cont de modificările ulterioare ale legislației în cazul majorării generale a salariului procurorului în funcție plus sporul pentru secret de stat.

La 2 mai 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 22 iunie 2018, a depus apel motivat prin

care a solicitat, casarea hotărârii din 18 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul central și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 6 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost modificată hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul central din 18 aprilie 2018, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Iurie Ghervas. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite lui Iurie Ghervas pensia pentru vechime în muncă, conform prevederilor Legii nr.37 din 7 martie 2013 „Pentru modificarea și completarea Legii nr.355 din 23 decembrie 2005 „Cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar”, potrivit căreia salariul procurorului, cu vechimea în muncă de peste 20 de ani, a fost majorat cu 35%, începând cu 5 aprilie 2013 până la 31 iulie 2016. În rest, hotărârea a fost menținută.

La 27 noiembrie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei din 6 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care a solicitat, admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului a invocat că, instanțele inferioare nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei și a aplicat eronat normele de drept material și procedural.

La fel, pledând pentru admiterea recursului în sensul declarat, Casa Națională de Asigurări Sociale a reiterat motivele de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și în instanța de apel. (f.d.207-210).

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că, decizia instanței de apel a fost pronunțată la 6 noiembrie 2018 (f.d.192-203), fiind expediată în adresa părților prin scrisoare de însoțire a Curții de Apel Chișinău la 10 iunie 2018 (f.d.204), confirmarea privind recepționarea acestora de către recurenta la materialele dosarului lipsește.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 27 noiembrie 2018, în termen. (f.d.207-210)

Examinând temeiurile recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentei cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumente privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă a subliniat că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85).

Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de

fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmerts împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 6 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Nina Vascan

Nicolae Craiu